

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Hodnocení úrovně hospodaření individuálního rolníka

Lukáš Mach

© 2010 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lukáš Mach

obor Informatika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název tématu: **Hodnocení úrovně hospodaření individuálního
rolníka.**

Struktura bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše
4. Proces transformace zemědělství v ČR
5. Charakteristika individuálního rolníka
6. Metody a technologie v zemědělství
7. Finanční analýza hospodaření
8. Budoucnost rozvoje v zemědělství
9. Závěr
10. Seznam literatury
11. Přílohy

Rozsah původní zprávy: 30 - 40 stran

Seznam odborné literatury:

Kavka, M a kol.: Podnikatelské záměry v zemědělství. Praha: Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR, 1994. ISBN 80-7105-071-7

Fajmon, H. a kol.: Příručka Čeští zemědělci a společná zemědělská politika EU. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006.

Kavka, M. a kol.: Základy informatiky a programy pro zemědělskou praxi. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2002. ISBN 80-7271-122-9.

Kolektiv: Podpora zemědělství v rozšířené Evropě. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2003. ISBN 80-7084-293-8.

Bláha, Z., Jindřichovská, I.: Jak posoudit finanční zdraví firmy. Praha: Management press, 1994. ISBN 80-85603-62-4.

Kočíková, P.: Zemědělství a životní prostředí. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000. ISBN 80-238-5829-7.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2009

Běrníčková et al.

Vedoucí katedry

J. Homolka

Děkan

V Praze dne: 19.11.2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Hodnocení úrovně hospodaření individuálního rolníka" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. března 2010

.....

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu prof. Ing. Jaroslavu Homolkovi, CSc., za odborné vedení a vstřícnost při psaní této práce. Dále můj dík patří i Vlastislavu Machovi za poskytnutí všech potřebných účetních dokladů, výkazů a dalších důležitých informací o problematice, metodách a používaných technologiích v zemědělství.

Hodnocení úrovně hospodaření individuálního rolníka

The evaluation of economical results of private farmer

Souhrn:

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu finančních a ekonomických ukazatelů individuálního rolníka během daného období 2004 - 2009. Porovnává jak absolutní, tak i relativní hodnoty a ukazatele finančního hospodaření firmy. Na základě těchto údajů pak komplexně hodnotí celkové zdraví firmy.

Dále práce hodnotí úroveň základních výrobních faktorů farmy. Vzhledem k používání práce, půdy a kapitálu určuje efektivitu jednotlivých složek a navrhuje zlepšení v jejich struktuře nebo v organizaci hospodaření.

Práce se také zabývá analýzou úrovně používání informačních systémů v podnikání a aplikací informačních a komunikačních technologií. Sleduje důvody pro využití těchto systémů a technologií a navrhuje změny v jejich používání nebo způsoby získávání nových informačních zdrojů.

Klíčová slova:

Finanční analýza, Rozvaha, Výkaz zisku a ztráty, Rentabilita, Likvidita, Informační systémy, Informační a komunikační technologie, Databáze

Summary:

This Bachelor thesis is directed about analysis financial and economical indexes of private farmer in period 2004 - 2009. Thesis compare absolute and relative values and indexes financial results of economy. On the basis of these facts there is complex valuation of total health of the firm.

Next the Bachelor thesis evaluation level of basic factors of production. In view of using work, natural resources and capital designate effectivity of individual elements and recommend advance in his structure or in organisation in farming.

The work is engaged too in analysis level of using information systems in business and in application of information and communication technologies. Thesis is observing the reason for usage of these systems and technologies, and recommend changes in his using or in choosing basic sources of information.

Keywords:

Financial analysis, Balance, Profit and loss account, Profitability, Solidity, Information systems, Information and communication technologies, Database

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Cíl práce a metodika	11
2.1. Cíl práce	11
2.2. Metodika	11
3. Literární rešerše	12
3.1. Charakteristika analýzy výrobních faktorů.....	12
3.1.1. Výrobní faktor přírodní zdroje.....	12
3.1.1.1. Kvalitativní analýza půdy	13
3.1.1.2. Kvantitativní analýza půdy	13
3.1.2. Výrobní faktor práce	14
3.1.3. Výrobní faktor kapitál.....	15
3.1.3.1. Charakteristika kapitálu	15
3.1.3.2. Analýza kapitálu	16
3.2. Charakteristika a metody finanční analýzy.....	17
3.2.1. Analýza stavových ukazatelů.....	18
3.2.2. Přímá analýza intenzivních ukazatelů.....	18
3.2.2.1. Ukazatele rentability	19
3.2.2.2. Ukazatele aktivity	20
3.2.2.3. Ukazatele zadluženosti.....	21
3.2.2.4. Ukazatele likvidity	22
3.3. Charakteristika Informačních systémů	24
3.3.1. Informační a komunikační technologie	25
3.3.1.1. Hardware.....	26
3.3.1.2. Software	26
3.3.2. Vnitřní informační systémy	28
3.3.3. Vnější informační systémy	28

4. Proces transformace zemědělství v ČR.....	30
4.1. Vývoj zemědělství od 50. let do roku 1990.....	30
4.2. Vývoj zemědělství po roce 1990.....	31
5. Charakteristika individuálního rolníka	32
5.1. Vznik Samostatně hospodařícího rolníka	32
5.2. Organizace hospodaření.....	33
5.3. Zemědělská činnost.....	34
5.3.1. Rostlinná výroba	34
5.3.2. Živočišná výroba.....	36
6. Metody a technologie v zemědělství	37
6.1. Technologická úroveň farmy	37
6.1.1. V živočišné výrobě.....	37
6.1.2. V rostlinné výrobě.....	39
6.2. Informační systémy	40
6.2.1. Informační a komunikační technologie	40
6.2.2. Používané informační systémy	41
6.2.2.1. Vnitřní informační systémy	41
6.2.2.2. Vnější informační systémy	43
6.2.3. Nepoužívané informační systémy.....	45
7. Finanční analýza hospodaření	46
7.1. Rozvaha a výkaz zisku a ztráty	46
7.2. Analýza intenzivních ukazatelů	47
7.2.1. Ukazatele rentability	47
7.2.2. Ukazatele aktivity	48
7.2.3. Ukazatele zadluženosti.....	49
7.2.4. Ukazatele likvidity	50
8. Budoucnost rozvoje v zemědělství.....	51
9. Závěr.....	52
10. Seznam literatury	54
11. Přílohy	55

1. Úvod

V této bakalářské práci se zabývám analýzou výrobních faktorů a finanční analýzou individuálního rolníka. Dále sleduji použití informačních systémů a informačních a komunikačních technologií vzhledem k potřebám zemědělce.

Důvodů pro analýzu a vyhodnocení úrovně hospodaření rolníka v naší zemi může být několik. Z vnitřního pohledu ji můžeme brát jako nestranný audit podnikání vybraného subjektu a z pohledu vnějšího jako pohled na stav průměrného zemědělce podnikajícího po revoluci a hlavně po transformaci zemědělství v České republice. Vzhledem k tomu, že kvalitu a rozvoj hospodaření nelze vyjádřit pouze ekonomickými ukazateli, zabývá se tato práce analýzou použití základních výrobních faktorů - půdou, prací a kapitálem. Další nutností pro zemědělskou činnost jsou v dnešní době i informace, které zemědělci umožní efektivní přístup a využití jak státních dotací a programů, tak i moderních postupů a technologií. Proto se zabýváme i analýzou a potřebou používaných informačních systémů a aplikací informačních a komunikačních technologií, které jsou nezbytné při správě moderních informačních systémů.

Objektem sledování bakalářské práce je soukromý zemědělec Vlastislav Mach hospodařící ve Středočeském kraji v katastru spadajícím pod obce Kosobody a Jesenice u Rakovníka. Zabývá se kombinací rostlinné i živočišné výroby. Rolník má k dispozici půdu o rozloze celkem 81,07 ha.

Do živočišné výroby konkrétního zemědělce patří chov krav a prasat. Krávy jsou po většinu roku chovány na pastvinách. Z tohoto důvodu je velikost orné plochy pro rostlinnou výrobu nepřímou úměrně závislá na aktuálním počtu kusů krav. Většina krav je chována jako základní stádo a je určena na další chov, naproti tomu prasata jsou z většiny určena pro prodej. Rostlinná výroba musí pokrýt spotřebu hospodářských zvířat. Ostatní produkty jsou pěstovány a prodávány za účelem co největšího zisku.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Cílem této práce je zhodnotit hospodaření vybraného samostatného rolníka s využitím metod finanční analýzy, analýzou jeho výrobních faktorů a sledováním používaných metod a technologií se zaměřením na informační systémy. Je potřeba komplexně zjistit všechny důležité aspekty a faktory, které mají vliv na úroveň hospodaření, zvážit jejich efektivnost a pokusit se navrhnout způsob vylepšení používání výrobních faktorů nebo informačních systémů.

2.2. Metodika

Analýza výrobních faktorů popisuje na základě skutečného stavu využívání práce, půdy a kapitálu. Je brán ohled na kapacity a efektivitu jednotlivých složek. K dosažení číselných hodnot jsou využívány absolutní i relativní ukazatele, z kterých jsou nejdůležitější velikost půdního celku a procento zornění.

K finanční analýze je použita metoda analýzy stavových ukazatelů a přímá analýza intenzivních ukazatelů. Primárním zdrojem informací je rozvaha a výsledovka za sledované období 2004 - 2009. Analýza stavových ukazatelů hodnotí komplexně stav firmy z absolutních ukazatelů. Analýza intenzivních ukazatelů obsahuje výpočty ukazatelů rentabilit, aktivity, zadluženosti a likvidity.

Analýza informačních systémů se zaměřuje na aplikaci informačních a komunikačních technologií (ICT) během používání informačních systémů (IS) a hodnotí funkce a potřeby informačních systémů vzhledem k potřebám rolníka. Analýza informačních systémů vychází ze současného stavu používání ICT a IS v podnikání.

3. Literární rešerše

3.1. Charakteristika analýzy výrobních faktorů

Výrobní faktory chápeme jako zdroje, které nám slouží k výrobě nebo produkci statků a služeb. Ty jsou potřeba většinou spolu s materiály, které nám poskytuje příroda, k vytváření hospodářského procesu. Výroba je zároveň první částí tohoto procesu. Výrobní faktory se rozdělují na 3 samostatné druhy a to na přírodní zdroje, práci a kapitál.

3.1.1. Přírodní zdroje

Přírodní zdroje pro nás představují statky, které byly vyprodukovány přírodním způsobem bez zásahu člověka. Pod pojmem přírodní zdroje rozumíme ale také např. pozemek vzniklý vysušením a zavezením vodních ploch. Zjednodušeně můžeme říci, že jde o dary přírody.

Přírodní zdroje se dělí z hlediska způsobu jejich získávání na obnovitelné a neobnovitelné. Mezi obnovitelné patří voda nebo vzduch. Typické neobnovitelné zdroje jsou nerostné suroviny jako ropa a zemní plyn.

Z hlediska zemědělství je nejdůležitějších přírodním zdrojem půda. Ta patří mezi nejtypičtější přírodní zdroje, ale zároveň mezi vzácné, protože její rozloha je omezená. Vlastník půdy má pak zvláštní pravomoci ohledně vlastněného pozemku. Příjem z pronájmu pozemku se nazývá pozemkovou rentou.

3.1.1.1. Kvalitativní analýza půdy

Abychom mohli objektivně porovnávat jednotlivé údaje a indexy obhospodařované půdy, je třeba brát na zřetel jak různé kvalitativní vlastnosti jednotlivých druhů půd, tak i podmínky zdejšího klimatu a množství dešťových srážek, protože všechny tyto aspekty mají výrazný podíl na výsledcích hospodaření. Jednotlivé rozdíly lze rozdělit do dvou hlavních skupin:

- Oblasti s příznivými podmínkami - oblasti s velkou produktivností a kvalitou půdy, většinou jde o nížiny, vinařské a obilnářské oblasti.
- Oblasti s méně příznivými podmínkami (LEF) - oblasti se ztíženými podmínkami k pěstování. Jedná se o horské oblasti nebo jinak obtížně dostupné oblasti, či oblasti s danými specifickými překážkami.

3.1.1.2. Kvantitativní analýza půdy

Kvantitativní metody hodnocení úrovně půdy se dělí na dvě skupiny podle ukazatelů, které používají při interpretaci dat.

1) Absolutní ukazatele

- Jde o čísla získaná přímo v jejich základní formě zobrazující rozměr jednotlivých jevů.
- Výměra celkové zemědělské půdy, výnosy obilí za rok, atd.

2) Relativní ukazatele

- Jde o podíl vybrané měřené hodnoty s celkovým objemem; často se udává v procentech.
- Procento zornění (procentuální ukazatel množství orné půdy z celkové dostupné zemědělské půdy).

$$\frac{\text{orná půda}}{\text{zemědělská půda}} * 100$$

Je velké množství dalších možných variant jmenovatelů s použitím jak zemědělských ukazatelů, tak i účetních údajů. Můžeme dále počítat např. zisk z 1 ha (zisk/zemědělská půda), náklady na 1 ha (náklady/zemědělská půda), atd.

3.1.2. Práce

Práce je činnost, která je uskutečňována za určitým cílem a pomocí které, za použití přírodních zdrojů a kapitálu, vytváříme statky a služby. Odměna za takovou práci je nazývána mzdou. Poptávkou a nabídkou práce se zabývá trh práce.

Vzhledem k historii se po transformaci zemědělství silně změnil trh práce v zemědělském sektoru. Počet lidí, kteří pracovali v zemědělství, byl ještě roku 1990 zhruba 533 tisíc, o 20 let později se tento počet snížil na cca 150 tisíc. Dnešním trendem trhu práce je odliv zaměstnanců z oblastí průmyslu a zemědělství a jejich přechod do oblasti služeb. Všeobecně platí, že vyspělé státy mají menší zaměstnanost v zemědělské sféře než např. státy 3. světa.

Agrární sektor má ohledně trhu práce několik specifických vlastností. Jedna z hlavních je, že zemědělství nevytváří téměř žádná další volná pracovní místa. Obzvláště v období sezónních prací převažuje poptávka nad nabídkou.

V analýze výrobního faktoru práce je základním prvkem příjmová disparita, neboli rozdíly ve mzdách s ostatními sektory nebo ostatními státy. Průměrné mzdy v zemědělství v ČR jsou dlouhodobě silně podprůměrné, což se odráží i ve slabé nabídce po tomto druhu práce. V roce 2008 byla průměrná mzda v zemědělství, lesnictví a myslivectví zhruba 20.000 Kč, což byl po gastronomii a hotelnictví nejnižší průměr.

Pro agrární trh práce je vzhledem k fyzické náročnosti práce typická nízká kvalifikace zaměstnanců. Proto jako další prvek analýzy je vhodné stanovit např. úroveň dosaženého vzdělání, věk nebo i pohlaví zaměstnanců.

3.1.3. Kapitál

Kapitál je statek, který firma používá k produkci dalších statků nebo služeb. Zjednodušeně jsou to peníze vynaložené na vydělávání dalších peněz a považují se za majetek společnosti. Základní vlastností tohoto výrobního faktoru je, že je výsledkem lidské práce. Kapitál dělíme buď podle druhu a původu, nebo podle času užívání.

3.1.3.1. Charakterizace kapitálu

Podle druhu kapitál dělíme na hmotný (stroje, budovy), nehmotný (licence, práva, patenty, know-how) a finanční (peníze, cenné papíry). Finanční kapitál je zároveň zdrojem, ze kterého získáváme ostatní kapitál. Výsledkem použití hmotného nebo nehmotného kapitálu je zisk, výsledkem použití finančního kapitálu je úrok.

Další způsob kategorizace je podle původu a to na vlastní a cizí. Vlastní kapitál vzniká buď vložením do společnosti soukromým vlastníkem či spoluvlastníkem, nebo v případě akciové společnosti získaný z peněz z emise akcií. Cizí kapitál je majetek, který firmě nepatří, ale může ho zákonně s vědomím majitele využívat.

Poslední hledisko členění tvoří čas, podle kterého dělíme kapitál na krátkodobý a dlouhodobý. Do dlouhodobého kapitálu patří všechny majetek, který firma používá déle než 1 rok, tento majetek se nespotřebovává, nýbrž opotřebovává. Krátkodobý kapitál je oproti tomu majetek, který firma drží kratší dobu, než je jeden rok – představují ho např. krátkodobé a dodavatelské úvěry, apod.

3.1.3.2. Analýza kapitálu

Základní analýza kapitálu se týká pořizování majetku určeného pro dlouhodobé používání. V tomto případě mluvíme o tzv. investici. Investice je vynaložení zdrojů za účelem dosažení určitého užitného cíle v delším časovém období.

Pro určení výnosnosti a efektivnosti naší investice je důležité znát a určit si 3 základní údaje:

Výnosnost - je souhrn veškerých výnosů z investice po celou dobu jejího používání od jejího prvního výnosu až do posledního.

Riziko - je pravděpodobnost, že skutečně dosažené výnosy investice se budou lišit od očekávaných výnosů. Čím vyšší riziko, tím je zpravidla vyšší výnosnost investice.

Likvidita - je doba, která určuje, jak dlouho bude trvat, než nám investice přinese zisk v podobě finančních prostředků.

Při hodnocení ekonomické efektivnosti investic používáme několik různých metod, které můžeme zařadit do dvou různých kategorií:

- metoda komparace nákladů - součet očekávaných nákladů a výběr minima
- metoda komparace zisku - součet očekávaných zisků a výběr maxima
- metoda komparace rentability - vybírám maximum z daných ukazatelů

$$\frac{\text{roční zisk}}{\text{vložený kapitál}} * 100$$

- metoda komparace doby návratnosti - výsledkem je doba, kterou potřebujeme, aby se investice zaplatila z výnosů, které produkuje

$$\text{Doba úhrady} = \frac{\text{investovaný vlastní kapitál}}{\text{roční čistý výnos investice}}$$

3.2. Charakteristika a metody finanční analýzy

Finanční analýza je soubor postupů prováděných s cílem získat informace pro finanční (ekonomické) řízení podniku a rozhodování externích subjektů. Je to finančně ekonomické hodnocení podnikatelské jednotky, které vychází z účetních (případně dalších) informací [1].

V rámci finanční analýzy vzniklo velké spektrum matematicko-ekonomických metod hodnocení finančního stavu firmy. Z tohoto důvodu je nanejvýš důležité uvědomit si, která z metod je vhodná pro potřeby našeho hodnocení. Každá metoda musí mít zpětnou vazbu na cíl, který má plnit a zároveň být schopná sebekontroly toho, že skutečně odpovídá našemu cíli [2].

Základem metod finanční analýzy jsou finanční ukazatele. Obvykle se ukazatele znázorňují jako určité formalizované zobrazení hospodářských procesů nebo jako určitá číselná charakteristika ekonomické činnosti podniku. Ukazatele přímo převzaté z účetních výkazů jsou vyjádřeny v penězích, ale dají se i vyjádřit převodem v procentech, časových, nebo i v naturálních jednotkách [2].

Finanční analýza v sobě zahrnuje několik metod - a to elementární metody a metody vyššího stupně. Metody elementární analýzy se používají běžně při jakékoliv příležitosti bez potřeby hlubších znalostí daného problému. Při použití vyšší analýzy je zapotřebí obvykle složitějšího softwaru, jelikož metody této analýzy se zabývají problémem více do hloubky a používají složitější algoritmy výpočtů. Při volbě metod vyšší analýzy se obvykle žadatel obrací na specializované firmy. Pro potřeby této práce budou použity metody elementární finanční analýzy.

Elementární metody lze členit na *analýzu stavových (absolutních) ukazatelů*, *analýzu rozdílových a tokových ukazatelů*, *přímou analýzu intenzivních (poměrových) ukazatelů* a *analýzu soustav ukazatelů*. Pro naše potřeby poslouží dobře analýza stavových ukazatelů a přímá analýza intenzivních ukazatelů.

3.2.1. Analýza stavových ukazatelů

Analýza stavových ukazatelů v sobě zahrnuje hlavně horizontální a vertikální analýzu. Horizontální analýza řeší časové změny absolutních ukazatelů, zatímco vertikální analýza se zabývá vnitřní strukturou absolutních ukazatelů. Výhodou analýzy stavových ukazatelů je přehlednost růstu nebo poklesu jednotlivých hodnot během měřeného období. Hlavním zdrojem pro obě analýzy je účetní rozvaha a výkaz zisku a ztráty firmy.

3.2.2. Přímá analýza intenzivních ukazatelů

Přímá analýza intenzivních ukazatelů (poměrová analýza), patří určitě k nejpoužívanějším metodám finanční analýzy. Od analýzy stavových hodnot se liší tím, že zde dělíme hodnoty stejné úrovně (ne se součtem hodnoty vyšší úrovně jako např. součet aktiv). Zde pak mluvíme o soustavě několika ukazatelů. Jde o ukazatele rentability, aktivity, zadluženosti, likvidity a ukazatele kapitálového trhu.

3.2.3.1. Ukazatele rentability

Ukazatel rentability je hlavním a většinou jedním z nejsledovanějších ukazatelů u finanční analýzy podniku. Informuje nás o tom, jak efektivně sledovaná firma vzhledem ke svému kapitálu hospodařila. Základní tvar tohoto ukazatele je:

$$\frac{\text{výnos}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Při sestavování vzorce pro výpočet ukazatele rentability ale musíme dbát na logickou správnost údajů, které dosazujeme do vzorce. Mezi oběma hodnotami by měl být rozumný vztah. Například v případě, že ve jmenovateli použijeme všechna aktiva (jde o majetek krytý vlastními i cizími zdroji), potom je vhodné použít v čitateli hodnotu, která v sobě obsahuje výnos bez odečtení úroků za vložený cizí kapitál [2].

Existuje několik známých ukazatelů rentability: ukazatel rentability celkových aktiv (výnos/celková aktiva), dlouhodobých zdrojů (výnos/dlouhodobé cizí zdroje), rentabilita tržeb (zisk/tržby) nebo rentabilita vlastního kapitálu (zisk/vlastní kapitál).

3.2.3.2. Ukazatele aktivity

Ukazatelé aktivity se snaží analyzovat, jak efektivně podnik využívá veškerá svoje aktiva vzhledem k rychlosti obratu vybraných položek v rozvaze. Ukazují nám, jak hospodaříme s aktivy a jak toto hospodaření ovlivňuje zisk firmy.

Protože aktiva dělíme na několik skupin, stejným způsobem se nám mění jednotlivé ukazatele aktivity. Patří mezi ně ukazatele aktiv celkových, dlouhodobých nebo oběžných. Dosažené hodnoty se mohou výrazně lišit, z čehož vyplývá povinnost hodnotit každý výsledek individuálně vzhledem ke skupině aktiv, se kterou pracujeme.

Jsou dva hlavní druhy způsobu pohlížení na ukazatele aktivity - a to podle rychlosti obratu nebo podle jeho doby. Rychlost obratu vyjadřuje počet obrátek aktiv za dané období, během kterého byl dosažen zisk, se kterým počítáme. Vzorec vypadá takto:

$$\frac{\text{tržby}}{\text{aktiva}}$$

Pokud počítáme dobu obratu, ve výsledku získáme počet dní, během kterých trvá jedna celá obrátka. Vzorec pak vypadá takto:

$$\frac{\text{aktiva}}{\frac{\text{tržby}}{360}}$$

Dále se používají např. ukazatele aktivity obratu zásob (tržby/zásoby), doba obratu zásob (zásoby/(tržby/360)), Doba úhrady krátkodobých závazků (Krátkodobé závazky/(tržby/360)) apod.

3.2.3.3. Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti sledují a hodnotí vztahy mezi vlastními a cizími zdroji. Můžeme je tak považovat za indikátor výše rizika, kterou firma podstupuje, pokud má určitou strukturu vlastních a cizích zdrojů. Zjednodušeně lze říci, že výsledkem je procento zadlužení firmy. Všechny tyto ukazatele se zpravidla zkoumají z dlouhodobého hlediska.

Při analýze zadluženosti vyvstává také jeden účetní problém - majetek pořízený formou leasingu není v účetnictví veden jako cizí kapitál (objevuje se ve formě nákladů a není součástí rozvahy). Dále nám může výsledek ovlivnit např. i vysoká tvorba rezerv v podniku. Proto musíme využívat k analýze kromě rozvahy společně i výsledovku a sledovat strukturu cizích zdrojů.

Základní vzorec pro ukazatele zadluženosti vypadá takto:

$$\frac{\text{kapitál}}{\text{celková aktiva}}$$

Mezi základně používané ukazatele patří např. ukazatel věřitelského rizika (cizí kapitál/celková aktiva). Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím větší je riziko věřitelů (a tím více pokrývá firma svoje aktiva z cizích zdrojů). Mezi další patří poměr vlastního kapitálu k celkovým aktivům nebo ukazatel úrokového krytí (zisk před odečtením úroků a daní/ nákladové úroky).

3.2.3.4. Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity analyzují a zhodnocují schopnosti podniku splácet svoje krátkodobé závazky oběžnými aktivy (finančními prostředky v pokladně nebo např. prodejem materiálu). Nedostatek likvidity znamená malou flexibilitu firmy v případě výskytu mimořádné ziskové příležitosti nebo neschopnost splácet svoje krátkodobé závazky. Velká likvidita může naopak znamenat přílišné a neefektivní vázání závazků na oběžná aktiva, což může vést ke snížení rentability kapitálu [2].

$$\text{Likvidita 1. stupně – okamžitá likvidita} = \frac{\text{finanční prostředky}}{\text{krátkodobé dluhy}}$$

Okamžitá likvidita nám ukazuje podíl, který znázorňuje, jak velké množství krátkodobých dluhů jsme schopni splatit při vynaložení všech svých finančních prostředků. Za finanční prostředky se považují nejen peníze na běžném účtu a v pokladně, ale také krátkodobé cenné papíry nebo šeky.

Doporučená hodnota pro okamžitou likviditu by měla být v rozmezí mezi 0,9 - 1,1 (hodnoty podle americké literatury), pro Českou republiku se udává spodní hranice 0,6 - 1,1. Metodiky ministerstva průmyslu udávají jako spodní hranici hodnotu 0,2, která zároveň znázorňuje mezní kritickou hranici z hlediska finančního i psychologického.

Některé firmy mohou mít nízkou hranici okamžité likvidity také díky používání kontokorentních úvěrů, které nemusí být patrné z rozvahy. Proto i zde platí doporučení pro podrobnější analýzu krátkodobých zdrojů financování.

$$\text{Likvidita 2. stupně – pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva – zásoby}}{\text{krátkodobé dluhy}}$$

Pohotová likvidita udává, jak velké množství krátkodobých dluhů je firma schopna uhradit, pokud použije všechny své finanční prostředky a všichni její odběratelé uhradí svoje závazky vůči této firmě.

Doporučené hodnoty pohotové likvidity by měly být v rozmezí 1 - 1,5. V případě dodržení tohoto rozmezí je podnik schopen vždy uhradit svoje krátkodobé závazky za předpokladu, že jeho odběratelé uhradí svoje závazky vůči firmě.

$$\text{Likvidita 3. stupně – běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé dluhy}}$$

Běžná likvidita udává, jak velké množství krátkodobých dluhů je firma schopna uhradit, pokud použije všechny svůj oběžný majetek na splacení částky. Pro firmu to znamená, že by musela prodat veškeré své zásoby a zároveň získat všechny závazky od svých odběratelů.

Standardní rozmezí pro běžnou likviditu je udáváno jako interval 1,5 - 2,5. Znamená to, že firmě by mělo stačit prodat zhruba polovinu zásob a získat polovinu závazků od odběratelů a při vynaložení poloviny finančních prostředků by měla být schopna pokrýt své krátkodobé závazky.

3.3. Charakteristika informačních systémů

Informační systémy (IS) považujeme za množinu lidí, technických prostředků nebo metod, které se starají o sbírání, zpracovávání a uchovávání dat za účelem získávání z těchto dat interpretovatelné informace.

Informace je v tomto případě chápána jako přenositelné sdělení, které nám přináší nějaký poznatek o světě kolem nás. Hlavním úkolem informačních systémů je rychlé a efektivní poskytování těchto informací ve správný čas správnému subjektu.

Z hlediska zemědělství je používání informačních systémů důležitým prvkem pro možnosti moderního a efektivního hospodaření. Je potřeba ale pro jejich používání splňovat určité podmínky, kterými je hlavně potřebné vybavení informačními a komunikačními technologiemi (ICT). Proto budeme sledovat nejen používání informačních systémů, ale také informačních a komunikačních technologií které zemědělec používá, a které mu umožňují práci s moderními IS.

Používané informační systémy budeme dělit na dvě různé skupiny podle místa používání a správy systému na vnitřní a vnější. Vnitřní informační systémy spravuje subjekt uvnitř firmy a informace slouží pouze jemu. Vnější informační systémy jsou spravovány obvykle mimo firmu a firma nemá vliv na jejich chod, ale pouze využívá informace, které systém poskytuje více subjektům.

3.3.1. Informační a komunikační technologie

Informačními a komunikačními technologiemi můžeme pro zjednodušení popsat veškeré technologie, nástroje a postupy umožňující lidem komunikaci a práci s informacemi. Tímto pojmem tedy označujeme hardwarové (servery, počítače, komunikační a síťová zařízení, kamera, myš apod.) a softwarové (operační systém, textové editory, grafické programy, síťové protokoly apod.) prostředky pro sběr, přenos, ukládání, zpracování a distribuci dat [3].

Vzhledem k trendu digitalizace a modernizace informačních systémů se zvyšují nároky firem na informační a komunikační technologie. Díky tomuto rozvoji vznikla tzv. informační společnost.

Informační společnost je výsledkem současného technologického vývoje. Je založena na vzájemném propojení informačních a komunikačních technologií (ICT). Jejím výsledkem je dramatické snížení prostorového a časového omezení a zvýšení přístupu k množství veřejných informací. Informační společnost zásadním způsobem mění podnikání, veřejnou administrativu i život každého jednotlivce. Informace se staly vedle "klasických" ekonomických zdrojů čtvrtým významově prioritním zdrojem [9].

Pro používání moderních informačních a komunikačních technologií je zapotřebí zvládnout několik základních předpokladů:

Počítačová gramotnost - je nutná k práci se všemi aplikacemi, které jsou dostupné jen přes počítač nebo přes internet.

Informační gramotnost - je důležitá k efektivnímu zvažování a využití informací vzhledem k našim potřebám.

Technické a programové vybavení - je základní předpoklad pro úspěšné používání moderních informačních a komunikačních technologií. Skládá se z hardwaru a softwaru. Hardware jsou fyzické vybavení - komponenty počítače, software jsou programy a aplikace.

3.3.1.1. Hardware

Hardware (překlad - železné zboží) jsou komponenty počítače, jeho vstupní a výstupní zařízení. Komponenty počítače se skládají z procesoru, základní desky, operační paměti, pevného disku, atd. Vstupními a výstupními zařízeními rozumíme klávesnici, myš, scanner, monitor, tiskárnu atd. Hardware je základním předpokladem pro používání ICT. Jednotlivé informační systémy mohou mít různé nároky na výkon hardwaru, proto je nutné výkonu přizpůsobit aplikovaný software. Různé druhy hardwaru jsou také potřeba k připojení počítače k internetu v závislosti na typu připojení (xDSL, Wi-fi, apod.).

Z hlediska připojení na internet je důležitý pojem broadbandové připojení. Pojem broadband dříve znamenal širokopásmové připojení, dnes je pojem hlavně spjat s připojením vysokorychlostním. Hranice broadbandové rychlosti není pevně stanovena z důvodů rychlého vývoje komunikačních technologií, ale v dnešní době platí, že za broadband se považuje rychlost zhruba 256 Kb/s a vyšší.

3.3.1.2. Software

Software (překlad - jemné zboží) je programové vybavení počítače. Základním softwarem, bez kterého by počítač nemohl pracovat, je operační systém.

Operační systém je program řízený uživatelem, který dokáže využít jednotlivé komponenty počítače k tomu, aby mohl spouštět a spravovat počítačové aplikace, přidělovat jim potřebné systémové zdroje a na výstupu interpretovat ve srozumitelné formě výsledky. Nejpoužívanější operační systémy v dnešní době pochází od firmy Microsoft a nesou název Windows (placený OS), nebo si můžeme vybrat alternativu ve zdarma stažitelném operačním systému Linux.

Abychom mohli používat internet, je zapotřebí kvalitní internetový prohlížeč (web browser). Internetový prohlížeč je program sloužící ke komunikaci s HTTP serverem, a na základě přijatých informací zobrazí internetovou stránku. Moderní prohlížeče jsou již koncipované i na složitější úkony, než jen prohlížení webových stránek, a tak zvládnou i přehrávání hudby nebo videa.

Moderní komunikace probíhá dnes ve velké míře elektronickou formou za použití e-mailu. E-mail je způsob posílání a přijímání elektronických zpráv přes internet. Výhoda elektronické komunikace je dnes v rychlosti a jednoduchosti. K tomu abychom mohli tento způsob komunikace používat, je zapotřebí vlastnit e-mailovou adresu, kterou si lze zřídit u libovolného internetového poskytovatele, nebo serveru, který tuto možnost nabízí. Pro zjednodušení přístupu k adrese, nebo synchronizaci více e-mailových adres, lze použít tzv. poštovního klienta. Tvorba a správa takovéto adresy dnes probíhá zcela bezplatně.

Poštovní klient je program, který se za nás z našeho počítače dokáže připojit do e-mailových adres a s jehož pomocí posíláme a přijímáme zprávy bez nutnosti přihlašování přímo na internetu přes stránky poskytovatele své adresy. Došlé zprávy se pak ukládají rovnou na pevném disku.

Mezi další programy důležité pro vytváření nebo správu informačních systémů patří hlavně textové editory a tabulkové programy. Tyto programy jsou dnes dostupné většinou dohromady formou balíčku jak v placené variantě (MS Office), tak i ve variantě bezplatné (OpenOffice).

Textový editor slouží pro jednoduché a rychlé zpracování textů. Moderní editory nabízí řadu užitečných funkcí jako např. automatický systém oprav chyb, pokročilé formátování textu nebo hromadnou korespondenci.

Tabulkový editor je určen k přehledné práci s tabulkami a s jejich daty. Z těchto tabulek je možné díky široké paletě funkcí vytvářet grafy se zpětnou vazbou na zdroje dat. Samozřejmostí je už podpora formátování, nebo kontroly pravopisu.

3.3.2. Vnitřní informační systémy

Vnitřní informační systémy jsou zpracovávány uvnitř subjektu a slouží jen jemu. Typickými příklady vnitřních informačních systémů jsou účetní programy, skladové kartotéky nebo písemné archivy. V dnešní době nejčastějším způsobem vytváření a používání informačních systémů je použití počítačů a počítačové sítě. Elektronická verze dat šetří firmám nejenom místo, ale také má nesrovnatelně rychlejší odezvu a lepší dynamiku.

Dalším typickým způsobem vedení vnitřních informačních systémů jsou různé kartotéky, knižní seznamy či adresáře.

3.3.3. Vnější informační systémy

Vnější informační systémy jsou zpracovávány mimo firmu, firma pouze využívá jejich informace, popř. se částečně podílí na vstupech do těchto systémů. Informace jsou přístupné obvykle i dalším firmám. V dnešní době jsou nejtypičtějším příkladem použití vnějších informačních systémů systémy opět v elektronické podobě.

Vzhledem k faktu, že zemědělství v téměř všech jeho odvětvích je závislé na různých typech státních dotací, je potřeba zajistit, aby byly splněny a dodržovány veškeré náležitosti pro jejich udělení. Díky rozsáhlosti dotačního systému a rozdílnosti jednotlivých požadavků je potřeba efektivně informovat jednotlivé podnikatelské subjekty. Během velkého rozšiřování informačních a komunikačních technologií do všech sektorů ekonomiky se začaly vytvářet i jednotlivé informační systémy a technologie pro zemědělskou praxi. Hlavní páteří komunikace se stal internet, což se projevilo i ve způsobech komunikace zemědělských agentur a pozemkových úřadů se zemědělskými subjekty.

Možností internetových aplikací využívají i téměř všechny úseky ministerstva zemědělství při správě daní, dotací, používání certifikovaných druhů osiva nebo hnojiv a chemických postřiků. Aplikace a elektronické databáze ze strany ministerstva zemědělství jsou tedy plně dostupné pro zájemce v moderní technické podobě.

Jedním z problémů je kvalita připojení na straně zemědělců. Dnes je již většina firem a domácností připojena k internetu broadbandem, nebo připojením, které rychlostně dostačuje alespoň k běžnému používání internetu. Problém internetových vnějších informačních systémů v zemědělství spočívá hlavně v nedostupnosti broadbandu v oblastech s vysokou zemědělskou aktivitou, což se týká zejména venkova a oblastí mimo velká města.

Mezi typické vnější informační systémy tak patří databáze, internetové servery nebo portály. Dále pak sem patří např. knihovní katalogy.

Server v našem případě chápeme jako počítač nebo soustava počítačů, které nám na internetu poskytují nějaké informace, nebo služby. Typický server poskytuje specializovanou funkci uživateli, jako např. zpravodajství, nebo kombinuje několik sobě blízkých specifických funkcí za jedním cílem (např. internetový prodej).

Další variantou informačních systémů na internetu jsou portály. Portál je internetový server, který nám umožňuje vyhledávání a přístup k jiným částem internetu. Portály v dnešní době plní i spoustu dalších funkcí jako například tvorbu a správu e-mailových adres, zpravodajství apod.

Databáze je soubor dat uložených takovým způsobem, aby umožňoval jejich zpětné vyhledávání. Databáze jsou zaměřeny oborově, na určitý druh dokumentů (periodika, noviny, firemní katalogy) nebo druh dat (statistické údaje, jízdní řády, apod.). Podle struktury odlišujeme na databáze bibliografické (upozorňují či odkazují na existující dokumenty), faktografické (obsahují konkrétní údaje) a plnotextové (obsahují plné texty primárních pramenů) [9].

Knihovní katalogy slouží k evidenci a vyhledávání v knižním fondu. Podle různých hledisek rozlišujeme různé druhy katalogů, jako např. Jmenné, Předmětové, Lístkové či Elektronické [9].

4. Proces transformace zemědělství v ČR

Zemědělství České republiky a naše odlišnosti oproti západním zemím bylo ovlivněno v minulosti dvěma zásadními událostmi.

4.1. Vývoj zemědělství od 50. let do roku 1990

První zásadní událost byla počátkem 50. let, kdy po válce začalo znárodnování soukromého vlastnictví v rámci komunistické sociálně-ekonomické přestavby. Namísto samostatně hospodařících rolníků se vytvořila jednotná zemědělská družstva (tzv. JZD) a později státní statky. Začala doba velké změny v zemědělství z kvalitativního i kvantitativního pohledu.

Ze strany centrálního vedení ekonomiky byl kladen velký nárok na co největší produkci. Díky tomu začalo rozsáhlé budování zemědělských objektů a i silná modernizace techniky. Hlavní tehdejší zemědělskou prioritou, která vrcholila v 80. letech minulého století, byla v rostlinné výrobě produkce obilovin (pšenice, ječmen, kukuřice) a v živočišné produkce prasat, drůbeže a skotu.

Vysoká intenzita hospodaření a snaha o co největší efektivitu měla ovšem i negativní vlivy - obzvláště na půdu a v oblasti životního prostředí. Vytvoření velkých půdních celků umožnilo použití těžké techniky, ale zároveň pomohlo ke zvýšenému výskytu půdní eroze, kterou byla zasažena nadpoloviční většina půdních celků. Slučování živočišné výroby do velkých chovů zase vedlo k používání bezobsluhových metod péče o zvířata (např. bezstelivový provoz). Tím pádem se rapidně snížil příjem přírodních hnojiv, který musel být nahrazován hnojivy průmyslovými, což vedlo na některých místech ke snižování kvality vodních toků a životního prostředí všeobecně a dále ke zhoršení půdní úrodnosti.

4.2. Vývoj zemědělství po roce 1990

Přechod od centrálně direktivního řízení k tržnímu hospodaření byl obtížný a zdoluhavý proces. Bylo potřeba vyřešit právní i věcnou stránku věci a to v co nejrychleji, aby mohlo zemědělství efektivně reagovat na změny jak tuzemského trhu, tak i trhu zahraničního.

Přizpůsobení se novému sociálně-ekonomickému způsobu řízení znamenalo po roce 1990 rapidní snížení obhospodařované půdy, počtu stavu chovných zvířat a i počet zaměstnanců v zemědělství. Zároveň se začala prohlubovat příjmová disparita mezi zemědělstvím a ostatními odvětvími.

Základními třemi právními kroky vzhledem k zemědělství byla restituce, privatizace a transformace.

- **Restituce**

Jednalo se o navrácení sebraných statků jejich dřívějším vlastníkům nebo přiznání náhrady v případě nemožnosti navrátit majetek. Právní problém byl hlavně v dokazování nároků na jednotlivé pozemky. Na základě restitucí dostala zpátky velká množství občanů pozemky, z nichž část na nich začala později hospodařit, ostatní je většinou začali pronajímat společností přebírajícím hospodaření po JZD nebo státních statcích.

- **Privatizace**

Jelikož velké množství podniků bylo před rokem 1989 státních, na základě privatizace je začal stát prodávat. Toto se týkalo hlavně státních statků.

- **Transformace**

Transformace v sobě zahrnovala přeměnu bývalých jednotných zemědělských družstev do nových společností.

5. Charakteristika individuálního rolníka

5.1. Vznik Samostatně hospodařícího rolníka

Vlastislav Mach byl na základě své žádosti dne 14. 12. 1995 zapsán do evidence samostatně hospodařících rolníků na Obecním úřadě Jesenice. O zápisu je vystaveno osvědčení - jednací číslo 1805/12/95.

Jméno: Vlastislav Mach

Trvalé bydliště: Jesenice, Hradní 393

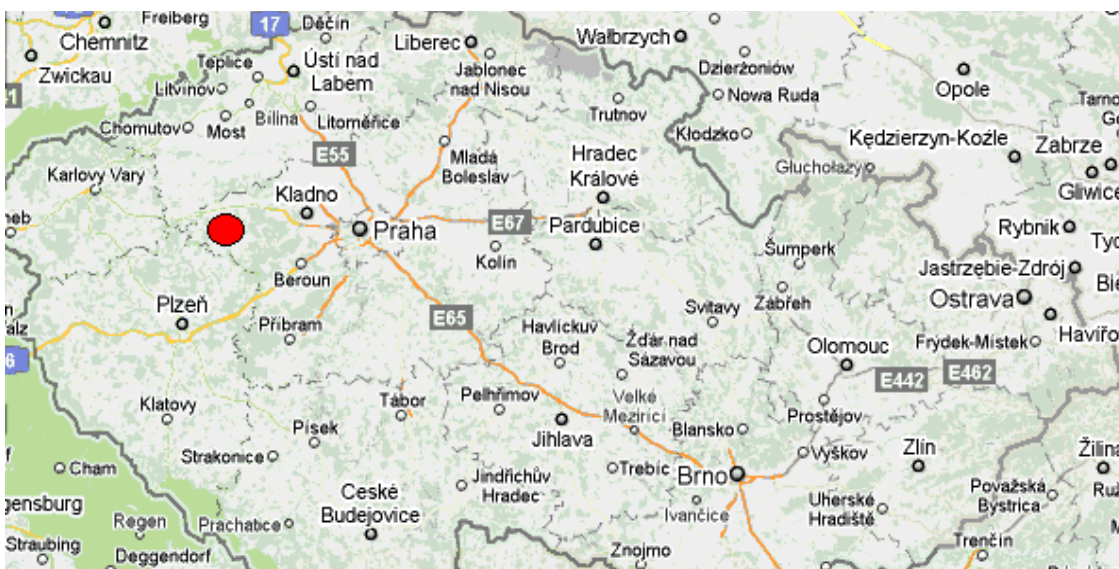
IČO: 63804468

Předmět podnikání: Soukromý zemědělec

Místo podnikání: Kosobody u Jesenice

Zahájení činnosti: 1. ledna 1996

Zaměření zemědělské výroby: Rostlinná a živočišná výroba

Mapa ČR s vyznačenou lokalitou farmy Kosobody

Po transformaci zemědělství a po navrácení půdy bývalým vlastníkům se objevila před majiteli těchto pozemků nutnost volby, jestli majetek prodat, pronajmout nebo jej začít využívat. Začátek podnikání Vlastislava Macha byl podnícen hlavně navrácením pozemků a nezbytných technických budov, díky kterým mohl začít v malém měřítku na cca 20 ha zemědělské orné půdy hospodařit. Tak vznikla farma Kosobody.

5.2. Organizace hospodaření

Hospodaření se zabývá rostlinou i živočišnou výrobou. Své produkty prodává jen dalším zpracovatelům, takže nezajišťuje svůj vlastní prodej koncovému spotřebiteli. Rozdělení a typ produkce farmy znázorňuje schéma č. 1 - Organizace hospodaření.

Veškerou práci kromě sezónních prací zastává rolník sám. Při sezónních pracích hlavně v období červenec, srpen zaměstnává obvykle 2 pomocníky, ale trvale žádné jiné pracovní síly nemá. Vlastislav Mach má ukončené středoškolské vzdělání s maturitou v oboru elektrotechnika.

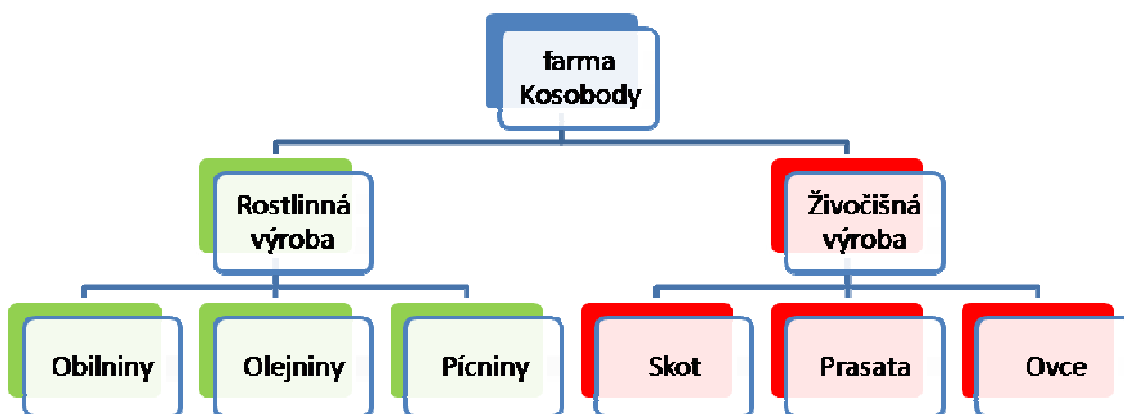

Schéma č. 1 - Organizace hospodaření

5.3. Zemědělská činnost

5.3.1. Rostlinná výroba

Všechny pozemky, na kterých Vlastislav Mach hospodaří, leží ve ztížených podmínkách LFA. Je to dáno nadmořskou výškou oblasti, která se pohybuje mezi 550 - 600 m nadmořské výšky, vysokou členitostí terénu a menší kvalitou půdy. Oblast Kosobod zároveň spadá do oblastí s nejmenšími srážkovými hodnotami v ČR, kde spadne průměrně jen 450 mm vody za rok.

Celková plocha obhospodařovaných pozemků k 1. březnu 2010 činí 81,14 ha. Z toho je 47,06 ha v osobním vlastnictví a zbylých 34,08 ha v pronájmu. Rostlinná výroba se stala primární činností hospodaření, což se projevuje na rozdělení půdy - procento zornění je 85,12% (69,07 ha orné půdy). Ostatních 14,88% (12,07 ha) plochy jsou zatravněné porosty určené buď jako pastviny pro dobytek, nebo sloužící k produkci píce určených na krmivo.

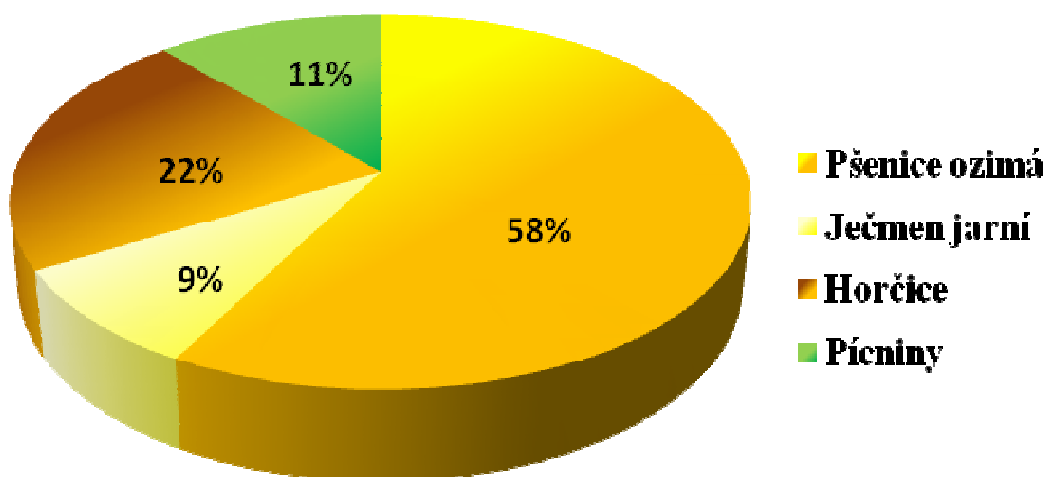
Půdní blok	Půdní kultura	Výměra (ha)	Druh půdy	LFA	Svažitost terénu	Katastrální území
7201/1	orná půda	7,16	S	Ano	6,10°	Kosobody
7201/2	travní por.	7,57	S	Ano	6,10°	Kosobody
7201/3	orná půda	33,58	S	Ano	2,2°	Kosobody
7201/6	orná půda	1,08	T	Ano	3,1°	Kosobody
7201/7	travní por.	4,5	S	Ano	3,7°	Kosobody
7301/6	orná půda	16,59	T	Ano	3,9°	Kosobody
0404/2	orná půda	10,66	S	Ano	2,8°	Drahouš

Tabulka č. 1 - Souhrn zemědělské půdy

Zemědělec se zaměřuje na pěstování obilnin, olejnin a píce. Graf č. 1 ukazuje podíl jednotlivých rostlin na celkové rostlinné výrobě farmy. Obilniny jsou hlavní prioritou rostlinné výroby jednak z důvodů pěstování pro krmné účely, tak i díky výhodným podmínkám pro prodej. Přímo v obci Jesenice je realizován výkup krmné pšenice, čímž se šetří důležité náklady na převoz a čas v době sklizně, neboť farma nemá dostatečnou kapacitu na skladování produktů určených k prodeji. Jako druhá obilnina určená jako krmivo je ozimý ječmen, který se přidává k rozmělněné pšenici.

Z olejnin se pěstuje pouze hořčice, která hraje v rostlinné produkci zemědělce hlavně roli zúrodnění půdy, na které se před ní pěstovala pšenice. Jelikož plocha osetí hořčicí odpovídá necelým 40% plochy pšenice, není možné na každém honu po pšenici dát okamžitě hořčici. Proto se dává na jeden hon během dvou let obilnina, která se musí častěji hnojit. Pro nedostatek produkce organických hnojiv je potřeba kupovat i hnojiva průmyslová. V tomto případě se používá prostředek LAV s obsahem 27% účinné látky, kterého se spotřebuje na hnojení cca. 10t za rok.

Produkce pícnin pokrývá pouze spotřebu skotu. Pěstuje se hlavně vojtěška a jeteloviny. Farma hospodaří s roční rezervou pícnin ve výši zhruba 10%, což značí, že zemědělec ideálně pokrývá veškerou svou spotřebu a díky malé rezervě dokáže reagovat na možné výkyvy v produkci bez toho, aby na sebe vázal větší finanční prostředky při skladování větších rezerv.

graf č. 1 - Rozdělení rostlinné výroby

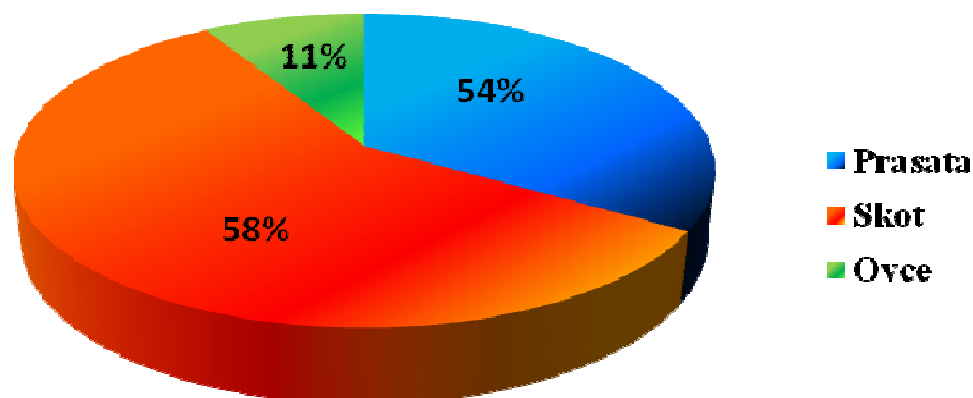
5.3.2. Živočišná výroba

Živočišná výroba slouží na farmě Kosobody jako doplňková činnost produkující zisk, hnojivo a také jako finanční rezerva v případě vysokých výkyvů ve výkupních cenách obilnin a olejnin. V současné době se zemědělec zaměřuje na chov skotu a prasat a pro udržování některých technických prostor má i malé stádo ovcí. Rozdělení zvířat v zemědělství podle počtu velkých dobytčích jednotek (VDJ) nám ukazuje graf č. 1. Zemědělec k 1. březnu 2010 vlastní 31 kusů prasat, 20 kusů skotu a 6 kusů ovcí. Živočišná výroba produkuje za rok 150 tun hnoje, které se použijí na hnojení cca. 10 ha orné půdy.

U prasat farma chová masné plemeno Pietrain. Z 31 prasat jsou 4 určené čistě pro chov, zbytek se prodává na maso. Plemenitba je zajišťována inseminací externí firmou. Prasata jsou celoročně ustájena se stelivovým provozem.

Skotu farma chová 20 kusů, z toho 16 je základní stádo určené pro chov. Zbylé 4 kusy jsou býci určené k prodeji na maso. Základní stádo pobývá od dubna až do listopadu na pastvinách, býci jsou po celý rok ustájeni. Chov přes zimu probíhá se stelivovým provozem. Reprodukce je prováděna opět formou služby inseminátora. Farmář chová pouze masné plemeno Charolais.

Chov ovcí je udržován pouze z důvodů levného udržování prostor technických budov, kde ovce po většinu roku spásají volně rostoucí vegetaci. Jedná se o plemeno Suffolk. Ustájuje se opět se stelivovým provozem.

Graf č. 2 - Podíl druhů VDJ na celkovém počtu VDJ

6. Metody a technologie v zemědělství

Obor zemědělství a kvalita hospodaření úzce závisí na metodách a technologiích, které daný zemědělec používá. Pro dodržení nejvhodnějších metod je také potřeba, aby podnikatelé byli obeznámeni s nejnovějšími poznatky z oboru, využívali veškeré dostupné výhody nebo dotační projekty a zároveň inovovali své technologické zázemí. Proto je technologická úroveň a aplikace a používání kvalitních informačních systémů téměř nutností nejen pro dynamický rozvoj podniku, ale i pro dosažení maximální efektivity hospodaření. Proto budu v další části práce posuzovat dva hlavní aspekty - a to technologickou úroveň farmy a využívání informačních systémů.

6.1. Technologická úroveň farmy

6.1.1. Živočišná výroba

Kapitál používaný pro chov zemědělských zvířat lze rozdělit na 3 základní typy: majetek na pastvinách, pro ustájená zvířata a majetek určený ke zpracování a manipulaci krmení.

Vybavení pastvin kapacitně dostačuje pro chov cca 20 kusů skotu, přičemž na pastvinách se vyskytuje průměrně jen 16 kusů. Zásobování vodou do napáječek je plně automatické a téměř bezúdržbové. Seno se dopravuje na pastvinu krmným vozem v závislosti na počasí a stavu vegetace. Na pastvě se nachází také dostatečně velký přístřešek.

Ustájení dobytka nalezneme ve stelivovém prostoru v obci Kosobody v technických budovách s kapacitou 25 kusů skotu a 40 kusů prasat. Napájení zvířat je opět plně automatické, krmení probíhá 2x denně, což jednomu pracovníkovi zabere 3 hodiny denně celkem.

Majetek potřebný na zajištění krmiva pro zvířata se skládá z přístroje pro drcení obilnin na jemný šrot, přístřešek pro skladování slámy a sena a technické budovy pro skladování obilnin pro krmné účely. Ve formě služby si zemědělec najímá balíkování sena a slámy do kulatých balíků s ochranou sítí, které jsou vhodné pro skladování ve venkovních prostorech. Zemědělec také uvažuje o investici do podobného stroje v ceně cca 250.000,-.

Ročně činí průměrný počet balíků 200 kusů. Ve formě služby je zahrnuta cena jednoho balíku včetně dopravy 100,-. Vzhledem k vysoké nabídce těchto služeb a díky tomu malé ceně by případná investice sloužila pouze k účelům farmy. Čistý zisk z 1 balíku vzhledem k ceně služby je 60,-. Doba návratnosti této investice by byla za těchto podmínek 20 let. Z toho vyplývá, že pro zemědělce bude lepším řešením využívat za těchto podmínek nabízených služeb.

Vzhledem k tomu, že živočišná výroba na farmě představuje vedlejší zdroj obživy a zároveň je počet ustájeného dobytka malý a provoz kapacitně vyhovující, je investice do zautomatizování nebo zmodernizování živočišné výroby investicí s relativně malou výnosností. V budoucnu by se chtěl navíc Vlastislav Mach zaměřit pouze na rostlinnou výrobu, kam by chtěl směřovat své další finanční prostředky.

6.1.2. Rostlinná výroba

V současné době je strategie pro rostlinnou výrobu taková, že veškeré práce a úpravy na pozemcích včetně prací sklizňových obstarává rolník sám. Technika, kterou v tuto chvíli zemědělec vlastní, v případě plné funkčnosti dostačuje na veškeré potřebné práce na poli po celý rok. Pro potřeby rostlinné výroby vlastní zemědělec tuto techniku: Traktor značky Zetor 130 HP, starší traktor Zetor 7045, starší kombajn E512 a žací mačkač. Dále pak má ve vlastnictví tažné kypřicí, secí a další stroje určené k hnojení nebo postřikům pole.

U přípravných prací na poli a při hnojení a zušlechťování půdy má zemědělec k dispozici dostatečnou výbavu pro zvládnutí všech potřebných prací díky nákupu nového traktoru a pořízení kvalitnějšího pluhu. Díky tomu si mohl dovolit zvětšit počet orné půdy o dalších 10 ha. S nynějším technickým vybavením by byl rolník schopen zvýšit počet orné půdy o dalších 20 ha.

Při sklizni podnikatel užívá svůj starší kombajn, který včetně oprav a údržby sklízí v průměru 5 ha/den, přičemž se počítají pouze dny s počasím vhodným ke sklizni. Nízká produktivita je z velké části daná častou poruchovostí jednotlivých částí dosti starého stroje, kdy je nutné přistoupit k opravám trvajících průměrně půl dne každé 4 dny práce. Možnosti kombajnu také brání pěstování řepky olejné, která má daleko větší výnosnost, než např. hořčice. Investice do nového kombajnu je však nemožná nejen z finančních důvodů, ale i kvůli malé výměře pozemků, ze kterých by se investice nezaplátila. V oblasti je možné pronajmutí službou kombajn pro sklizeň řepky.

6.2. Informační systémy

6.2.1. Informační a komunikační technologie

Hardware:

Mezi základní prvky používané při správě nebo tvorbě informačních systémů na farmě Kosobody patří zcela určitě osobní počítač s připojením na internet. Jedná se o starší kancelářský PC s frekvencí procesoru 1Ghz a s ostatními komponentami, které výkonem odpovídají procesoru. Počítač prozatím dostačuje na veškeré používané aplikace. Hardware doplňují ještě další periferie: tiskárna a scanner.

Internetové připojení je v oblasti realizováno pomocí wi-fi s rychlostí 128 Kb/s od firmy DaLunet, který nabízí v dané lokalitě nejrychlejší dostupný internet. V dnešní době se za broadband považuje rychlost přes 256 Kb/s, z čehož vyplývá, že dané připojení broadbandu v žádném případě nedosahuje.

Software:

Mezi základní softwarové vybavení počítače, bez kterého nelze pracovat, je operační systém. Na firemním počítači je nainstalován OS Windows XP. Pro použití internetu používá firma volně šiřitelný prohlížeč webových stránek Mozilla Firefox. Pro další zaznamenávání a zpracovávání dat má firma nainstalovanou sadu kancelářských programů Microsoft Office 2007, ze kterých aktivně využívá hlavně textový editor Microsoft Word a tabulkový editor Microsoft Excel. Elektronická komunikace probíhá za použití e-mailu přes poštovního klienta Microsoft Outlook. Důležitý pro podnikání je také software pro správu účetnictví, kde zemědělec využívá starší program Raven.

6.2.2. Používané informační systémy

6.2.2.1. Vnitřní informační systémy

Veškeré informační systémy jsou zobrazeny ve formátu název, platforma, popis, přístup, účel, poznámky. Zemědělec používá tyto vnitřní informační systémy:

Název: **Raven**

Platforma: **osobní počítač**

Popis: **účetní program**

Přístup: **osobní počítač farmy**

Vstupy: **účetní údaje**

Výstupy: **výkazy zisku a ztráty, rozvaha, stavy jednotlivých účtů, seznam faktur**

Každá firma podle zákona o účetnictví musí vést účetní záznamy o jejím hospodaření. Zemědělec používá elektronickou verzi účetnictví hlavně díky její jednoduchosti, kdy program dokáže sám po zadání jednotlivých účetních operací generovat se např. výkaz zisku a ztráty. Kromě rychlejší práce při zpracování účetnictví je mnohem rychlejší i následné vyhledávání potřebných informací. Výhodou programu je i kontrola zadaných dat ve zpětné vazbě při zadávání účetních údajů.

Program Raven je starší aplikace pracující ještě v systému MS-DOS, bez základních progresivních funkcí, které jsou dnes již standardně součástí moderních programů. Při jakékoliv změně např. ve výši DPH je potřeba hledat údaje v textovém souboru s nastavením programu. Program postrádá efektivní možnost zálohování nebo sledování stavu zvířat. Správa databáze zvířat a faktur sice byla umožněna formou dokoupených programových modulů, ale zemědělec jimi bohužel nedisponuje.

Vstupem do programu jsou jednotlivé účetní údaje skládající se ze sumy, data, a čísla dvou účtů, na které v podvojném účetnictví připisujeme tento údaj. Výstupem z programu je pak výkaz zisku a ztráty, rozvaha nebo stavy jednotlivých účtů. Všechny tyto údaje jsou ve formě tabulky.

Název: **Evidence hnojení**

Platforma: **knižní seznam**

Popis: **sledování použití hnojiv**

Přístup: **archivované záznamy farmy**

Vstupy: **informace o aplikaci hnojiva**

Výstupy: **Seznam použitých hnojiv na jednotlivých pozemcích**

Na základě požadavků Evropské unie o sledování stavu životního prostředí a kvality půdních celků byla nastavena zákonná povinnost sledovat a zaznamenávat veškeré druhy, množství a místa použití organických i průmyslových hnojiv. Ministerstvo zemědělství vytvořilo pro tuto dokumentaci deník hnojení, který má všechny potřebné náležitosti.

Vstupem do evidence hnojení jsou informace o jednotlivé aplikaci hnojiva obsahující datum, název půdního bloku, typ použitého hnojiva, způsob zapravení do půdy a přepočet jednotlivých živin, které se dostaly do půdy. Tyto údaje se zaznamenávají hned po použití daného hnojiva. Výstupem je pak seznam půdních bloků, u kterých je zaznamenáno celkové množství použitých hnojiv od roku 2004 a stav živin v půdě.

Název: **Evidence zvířat**

Platforma: **knižní seznam**

Popis: **sledování stavu a účelu zvířat**

Přístup: **archivované záznamy farmy**

Vstupy: **informace o každém zvířeti na farmě**

Výstupy: **Seznam všech chovaných zvířat**

Každý chovatel zemědělských zvířat je ze zákona povinen vést evidenci veškerých zvířat, které chová. Zvířata musí být nahlášena a řádně označena určenými známkami. Tato evidence slouží zemědělcům zároveň i při sledování doby březosti krav a jalovic, popř. jiných informací, které je vhodné si zaznamenávat.

Vstupem do evidence je záznam o pořízení, narození nebo změny stavu zvířete, kdy se zadávají informace o přiděleném identifikačním čísle zvířete (IČ) a farmy, kódu země, druhu a datu narození zvířete, IČ a kódu země matky zvířete a záznam o chovu zvířat na pastvě. Výstupem je pak seznam všech chovaných zvířat na farmě.

6.2.2.1. Vnější informační systémy

Název: LPIS

Platforma: faktografická databáze

Popis: systém evidence půdy

Přístup: internet

Vstupy: Čísla půdních bloků
ve vlastnictví farmáře

Výstupy: Souhrn vlastností půdy a mapy
pozemků ve vlastnictví farmáře

Projekt Český LPIS představuje novou filozofii v řešení geografického informačního systému pro evidenci využití zemědělské půdy. Jeho základním smyslem je poskytovat kvalitní data o užívané zemědělské půdě v České republice. Účelem je bezproblémové zvládnutí administrace a kontroly žádostí o zemědělské dotace. Český LPIS je založen na jediné integrované centrální databázi v prostředí Oracle Spatial, která je aktualizována on-line v reálném čase prostřednictvím virtuální privátní sítě. Český LPIS je nezávislým referenčním registrem, který slouží farmářům jako rychlý zdroj informací o jimi užívané půdě. Na základě těchto informací mohou nejen spolehlivě vyplnit žádosti o dotace, ale také zjistit, jaká omezení se vztahují na jejich hospodaření [11].

LPIS slouží zemědělci jako přehled jednotlivých půdních celků, které používá a zároveň jako podklad žádosti o získání dotací, které jsou vázány na zemědělskou půdu. Vstupní data obsahují evidenční čísla parcel, které zemědělec vlastní. Výstupními data jsou pak rozsáhlé informace o kvalitě půdních bloků, letecké snímky a mapy jednotlivých pozemků a katastrálních území nebo predepsané tiskopisy např. pro oznámení změny půdy (viz příloha č. 3).

Název: CEDR

Platforma: faktografická databáze

Popis: systém sledování dotací

Přístup: internet

Vstupy: žádost o dotaci přes
zemědělskou agenturu

Výstupy: informace o přiznaných
a vyplacených dotacích

Informační systém CEDR (Centrální evidence dotací ze státního rozpočtu) slouží k seznamování zemědělských subjektů s možností získávání účelových dotací ze státního rozpočtu. Dále je informuje o jejich žádostech o tyto dotace a o výši přiznané částky.

Vstupní data do tohoto systému zadává Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) na základě zpracovaných žádostí od zemědělských agentur. Zemědělské subjekty podávají žádost o udělení dotace přes zemědělské agentury. Výstupní data jsou v podobě tabulky s informacemi o dotačním projektu, zemědělském subjektu, přiznané částce a aktuální výši čerpání dotace.

Výsledek hledání

Počet nalezených záznamů je 11.

1 2 3										
		Zdroj dat	Identifikátor projektu	Podpis smlouvy	IČ	Název příjemce	Obec	Uvolněno (Kč)	Čerpáno (Kč)	
+		SR	329/00002/5D01CB4C	31.03.2000	63804468	Mach	Jesenice	41 556	41 556	
+		SR	329/00011/5D01CB4C	08.01.2001	63804468	Mach	Jesenice	64 077	64 077	
+		K	511/00002/5D01CB4C	01.01.2002	63804468	Mach	Jesenice	44 791	44 791	
+		K	511/00001/5D01CB4C	01.01.2001	63804468	Mach Vlastislav	Jesenice	63 894	63 894	
+		SR	329/00003/5D01CB4C	19.09.2003	63804468	Vlastislav Mach	Jesenice	27 000	27 000	

Tabulka č. 2 - Výstup z IS CEDR

6.2.3. Nepoužívané informační systémy

Název: **Agris**

Platforma: **bibliografická databáze**

Popis: **system sledování dotací**

Přístup: **internet**

Vstupy: **informace národních a mezinárodních vstupních středisek**

Výstupy: **velké spektrum bibliografických informací ohledně zemědělství a potravinářství**

Portál Agris byl založen vzhledem k nejnovějším informačním a komunikačním trendům pro zajištění dostupnosti kvalitních informací pro podnikatele pohybující se v agrárním a potravinářském sektoru. Vývoj a provoz tohoto informačního systému je zajišťován Provozně ekonomickou fakultou České zemědělské univerzity.

Rozsah a zaměření systému AGRIS.cz již v současné době překračuje rámec běžného informačního systému, respektive klasických WWW stránek, a posouvá jej do role skutečného WWW portálu tak, jak je definován například v rámci koncepce MZe pro informační a poradenský systém. Právě integrace informací v rámci specializovaných informačních serverů - portálů je strategickým cílem řady špičkových řešení ve světě [4].

Na vstupních datech se podílí několik národních i mezinárodních vstupních středisek, které zaručují kvalitní a čerstvé informace. Výstupní informace portálu jsou velmi obsáhlé od informací o zemědělství a potravinářství, které jsou rozděleny do 12 různých skupin (zpravodajství, Evropská unie, zemědělství, poradenství, potravinářství, vzdělávání, lesnictví, výzkum, ekologie, hobby, podnikání a venkov). Portál nabízí také různé druhy služeb, odkazy na nejznámější a nepoužívanější internetové webové stránky či portály, vyhledávání v databázi firem nebo i užitečné informace o změně cen zemědělských komodit.

Stálá technická i informační podpora portálu z něj dělá velmi ceněného pomocníka při plánování a efektivním provozování zemědělské činnosti.

7. Finanční analýza hospodaření

Jednotlivé údaje výsledků finanční analýzy jsou řazeny v přehledných tabulkách. Jako zdroje použité pro výpočet hodnot v tabulkách byla použita rozvaha a výkaz zisku a ztráty, které jsou uvedeny v kapitole 11. Přílohy jako příloha 1 a 2.

7.1. Rozvaha a výkaz zisku a ztráty

Vzhledem k velikosti hospodaření rolníka je důležité brát zřetel na skutečnost, že i malá změna např. v investování se může velmi silně projevit ve vypočítaných hodnotách a tím může dojít ke zkreslení výsledků. Z tohoto důvodu považujeme za důležité seznámit čtenáře s několika důležitými rozhodnutími během sledovaného období. Všechny tyto kroky jdou zpětně dohledat právě buď ve výkazu zisku a ztráty, nebo v rozvaze.

Protože hlavní část cizího kapitálu hospodaření tvoří nájem pozemků, jakýkoliv nájem dalšího pozemku se projevuje hned v několika důležitých ukazatelích. Během období 2004-2009 došlo k pronajmutí dalších pozemků jen v roce 2007.

Jakýkoliv kapitál pořízený na leasing taky velmi zásadně vstupuje do účetnictví, protože se neodepisuje, ani se neobjevuje v cizím kapitálu. Leasing se promítne pouze do nákladů. Vlastislav Mach si zakoupil na leasing v roce 2008 nový traktor v ceně cca 1 milionu. Doba leasingu činí 5 let. Tato investice zásadně ovlivnila i zisk v roce 2008, který byl rekordně vysoký právě díky snaze našetřit maximální možnou částku pro zaplacení akontace a jako rezervu pro první splátky. Díky tomu došlo k prodeji části zásob, což se projevilo na jejich stavu v roce 2009.

V letech 2004 - 2006 umožňuje rolník vysokou ztrátu z minulých let, jinak po celé sledované období hospodaření již vykazuje vzrůstající zisk.

7.2. Analýza intenzivních ukazatelů

7.2.1. Ukazatele rentability

Rentabilita celkových aktiv nám udává, jak zemědělec dokáže využívat svůj kapitál k tvorbě zisku. V tabulce vidíme od roku 2004 mírně stoupající tendenci vrcholící v roce 2008. V roce 2009 pak následuje velký pokles způsobený velkým poklesem výkupních cen obilí a zároveň pořízení investice v podobě nákupu nového traktoru. Rentabilita celkových aktiv zdravé firmy by měla vykazovat stoupající tendenci.

Rentabilita tržeb udává, jak velkou část z tržeb tvoří čistý zisk. V účetnictví zemědělce je jedním základním problémem ekonomiky nemožnost účinně ovlivňovat ceny na trhu. Proto jsou částečně náklady zemědělců vyrovnávány dotačními fondy ČR a EU. Jelikož se dotace účetně nezapočítávají tržeb, které používáme jako jmenovatel vzorce rentability tržeb, ale projeví se v čistém zisku, získáme výsledek, že např. v roce 2008 z každé vydělané koruny po zaplacení daně z příjmu a započítání dotací získá zemědělec 1,12 Kč. Tento údaj potvrzuje potřebu dotací v zemědělském sektoru.

Rentabilita vlastního kapitálu nás informuje o tom, kolik čistého zisku vyprodukuje náš vlastní kapitál. Zde nelze přesně usuzovat na ideální stav, protože dobré podmínky a zisk může vést k pronajmutí nových pozemků, což by ale znamenalo snížení rentability vlastního kapitálu. V období let 2004-2006 vidíme rostoucí tendenci v době, kdy se nepožizovaly žádné další pozemky a pouze rostl zisk. V roce 2007 došlo k pronajmutí dalších pozemků a zároveň začal zemědělec šetřit na novou investici, což se projevilo rekordním ziskem v roce 2008. Rok 2009 pak byl velmi slabý ziskem, přičemž stav pozemků zůstal beze změny.

Ukazatele Rentability	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Rentabilita celk. aktiv (EBIT/AKT)	0,08	0,21	0,12	0,14	0,13	0,11
Rentabilita tržeb (ČZ/T)	0,72	1,03	1,12	1,02	0,94	0,82
Rentability vlastního kapitálu (ČZ/VK)	0,09	0,29	0,16	0,21	0,20	0,19

Tabulka č. 3 - Ukazatele rentability

7.2.2. Ukazatele aktivity

Obrat celkových aktiv značí, jakého podílu dosáhly tržby vzhledem k aktivům společnosti. Od tohoto údaje změnou vzorce spočítáme přesně počet dní, za který při stejných výsledcích dosáhne součet tržeb celkové cenně aktiv. Zvyšování obratu aktiv v letech 2004-2006 odpovídá zvyšováním tržeb, výsledky z roku 2007 byly ovlivněny nájmem dalších pozemků. Rok 2008 odpovídá velkému zvýšení zisku. Rok 2009 oproti tomu odpovídá většímu propadu tržeb. Aktiva od roku 2007 zůstávají stále na stejné úrovni.

Obrat zásob je ukazatel, který se používá ke zjištění, jak rychle se hodnota zásob ve firmě obměňuje v závislosti na tržbách, neboli jak dlouho jsou oběžná aktiva vázána ve formě zásob. Čím vyšší obrat zásob a čím kratší doba obratu, tím většinou lépe pro firmu, což ale v tomto případě neplatí. Obvykle to znamená, že firma v zásobách má vázáno co možná nejméně peněžních prostředků. V zemědělství s moderním skladováním sena a slámy s možností venkovního uskladnění již nevznikají téměř žádné provozní náklady. Stav obratu zásob a jeho kolísání v nepoměru k tržbám bylo zapříčiněno kolísáním stavu zásob, které je v zemědělství závislé hlavně na změnách počtu dobytka k prodeji a rozpracování orné půdy.

Ukazatele aktivity (doby obratu)	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Obrat aktiv (T / AKT)	0,10	0,20	0,10	0,14	0,14	0,12
Obrat zásob (T / zásoby)	1,38	2,19	0,90	1,28	1,15	0,90
Doba obratu aktiv (AKT / (T/360))	3759,87	1792,93	3442,96	2609,06	2665,75	2973,67
Doba obratu zásob (ZÁS. / (T/360))	259,94	164,39	398,52	282,23	313,36	400,41

Tabulka č. 4 – Ukazatele aktivity

7.2.3. Ukazatele zadluženosti

Equity Ratio, nebo také koeficient samofinancování, vyjadřuje, jak velký podíl v aktivech firmy činí vlastní kapitál. V případě malého podnikatelského subjektu jako je farma Kosobody, je výhodou co největší hodnota, protože veškerý cizí kapitál zde představují pozemky v nájmu - zvláště vzhledem k rostoucí poptávce zemědělské půdy jako velice dobrému způsobu investování. Z tohoto důvodu se snaží Vlastislav Mach průběžně veškeré pozemky v nájmu, na kterých teď hospodaří, zkupovat. Proto můžeme sledovat rostoucí tendenci tohoto koeficientu ve všech letech, kromě roku 2008, kdy podnikatel získal další nájemní pozemky.

Debt Ratio, neboli ukazatel věřitelského rizika, nám zobrazuje podíl cizího kapitálu na aktivech společnosti. Vzhledem k rostoucímu koeficientu samofinancování musí ukazatel věřitelského rizika přímo úměrně klesat.

Debt Equity Ratio je ukazatel, který nám udává poměr cizího kapitálu k vlastnímu kapitálu firmy. Velké rozmezí na začátku v rocích 2004 - 2005 je zkresleno hospodářskou ztrátou z minulých let, která trvala až do roku 2006. Od roku 2007 už vidíme snahu o snižování ukazatele kromě roku 2008.

Ukazatele zadluženosti	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Equity Ratio (VK / AKT)	0,74	0,71	0,72	0,67	0,63	0,51
Debt Ratio (CZ / AKT)	0,26	0,29	0,28	0,33	0,37	0,49
Debt Equity Ratio (CZ / VK)	0,36	0,41	0,39	0,48	0,60	0,95

Tabulka č. 5 - Ukazatele zadluženosti

7.2.4. Ukazatele likvidity

Běžná likvidita znamená, kolikanásobná je schopnost společnosti uhradit svoje krátkodobé závazky v případě, že prodá veškeré zásoby a dostane zaplacený veškeré své krátkodobé pohledávky a použije všechen finanční majetek.

Pohotová likvidita značí, jak je společnost schopná uhradit svoje krátkodobé závazky, pokud dostane zaplacený veškeré své krátkodobé pohledávky a použije všechen svůj finanční majetek.

Okamžitá likvidita značí schopnost hradit svoje krátkodobé závazky pouze svým finančním majetkem.

Naměřené hodnoty po celé měřené období silně ovlivňoval minimální stav krátkodobých závazků. Významné zvyšování během let 2007-2009 je dále způsobeno růstem krátkodobých pohledávek a zároveň růstem finančního majetku. V tomto ohledu je podnikatel bez problémů schopný hradit veškeré své krátkodobé závazky.

Ukazatele likvidity	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Běžná likvidita (OAKT / KD)	314,75	160,13	200,80	72,82	52,42	36,73
Pohotová likvidita ((KrP+FM) / KD)	258,25	125,25	147,00	52,36	34,50	16,91
Okamžitá likvidita (FM / KD)	146,50	88,50	89,20	35,55	23,67	15,91

Tabulka č. 6 - Ukazatele likvidity

8. Budoucnost rozvoje v zemědělství

Budoucnost zemědělství České republiky a potravinářského sektoru je po vstupu do Evropské unie ovlivňována evropskou Společnou zemědělskou politikou. Jde o velmi důležitou politiku, pomocí které Evropská unie sleduje, spravuje a reguluje vývoj zemědělství ve všech členských zemích. Hlavním úkolem tohoto systému je správa a tvorba dotací a programů v agrárním sektoru. SZP patří do základních pilířů Evropské unie a hospodaří s největší částí evropského rozpočtu - v průměru 40%. Mezi základní cíle SZP je potravinová soběstačnost Evropské unie, zvyšování úrovně a kvality zemědělství a rozvoj venkova. Hlavní cíl politiky od začátku její činnosti byla potravinová soběstačnost, která byla již splněna.

Vysoká míra nákladů SZP je již dlouhou dobu terčem silné kritiky států Evropské unie, tzv. čistých plátců, v čele s Velkou Británií. Proto také SZP prošla během několika let řadou reforem, které se snažily upravit rozdělování a velikost nákladů systému. Pro nás je nejdůležitější nastavení stropů nákladů pro období 2007 - 2013, kdy bylo zastaveno vytváření dalších programů a dochází pomalu ke snižování jednotlivých nákladů. Nezměněn má zůstat růst přímých plateb pro země, které vstoupily do Evropské unie v letech 2004 - 2007.

Vzhledem nejen ke snížení nákladů SZP, ale i ke stavu státního rozpočtu po krizi, lze očekávat snahu o snižování dotací a rušení programů podporujících produkty, kterých Evropská unie vytváří dostatek. Cíle SZP se mají zaměřit do budoucna hlavně na zvyšování a zabezpečení kvality produktů, zajištění ochrany životního prostředí, zvyšování úrovně a dobrých životních podmínek na venkově a dohled na dobré životní podmínky zvířat. V rámci šetření výdajů a vzhledem k rozšiřování Evropské unie je tu snaha o snižování byrokracie vnitřními změnami organizace. Další úspory nákladů se očekávají zjednodušením výplat dotací, kdy místo několika přímých plateb bude zemědělec dostávat jednotnou platbu na farmu.

9. Závěr

Poloha farmy Kosobody a hlavně příslušnost veškerých spravovaných pozemků do oblastí se ztíženými podmínkami pro hospodaření má velký vliv na možnost pěstování jednotlivých plodin. V oblasti je nejčastěji pěstovanou plodinou řepka olejná a pšenice ozimá. Zemědělec se zaměřuje hlavně na rostlinnou výrobu, živočišná výroba slouží hlavně jako finanční rezerva v případě kolísání výkupních cen jednotlivých zemědělských produktů. Investice do živočišné výroby je z důvodů snižování její kapacity v případě rozšiřování rostlinné výroby neefektivní a nerentabilní.

Analýza výrobních faktorů zemědělce v rostlinné výrobě potvrdila snahu o zvládnutí veškerých potřebných prací ve vlastní režii i v případě, že tato metoda není nejvýhodnější. Snaha o nezávislost znamená nemožnost pěstování řepky olejné a vzhledem ke staršímu kombajnu je vystaven i časovému tlaku v době sklizně, což mu brání v rozšíření výměry orné půdy. Vzhledem k nízkým kapacitám pro skladování produktů určeným k prodeji je nucen pěstovat pšenici, kterou lze prodávat v těsné blízkosti farmy ve výkupu zemědělských produktů v Jesenicích. Pěstování pšenice na více než 50% orné půdy znamená nemožnost střídání různých plodin na jednom honu, což sebou přináší nutnost zvýšené aplikace hnojiv a tím i růst nákladů.

Zlepšení efektivity využívání výrobních faktorů by bylo dosaženo v rozdělení hlavní produkce mezi obilniny a řepku olejnou. Pronajmutí kombajnu ve formě služby by nejen umožnilo rychlejší sklizeň a tím i možnost zvětšit plochu orné půdy, ale také by přineslo větší zisk z prodeje řepky.

Na základě analýzy používání informačních a komunikačních technologií a informačních systémů byl zjištěn fakt, že zemědělec používá pouze ty informační systémy, které jsou nezbytně nutné k dodržení zákonných požadavků pro provozování zemědělské činnosti, a nevyužívá žádné informační systémy pro zkvalitnění nebo zefektivnění metod v zemědělské činnosti. Informační a komunikační technologie jsou používané pouze v nezbytném měřítku a nemoderní, což brání dynamickému rozvoji informačních systémů. Hlavním problémem tohoto stavu je hlavně nedostatečná počítačová gramotnost.

Finanční analýza zemědělského subjektu prokázala zdravý finanční stav podnikání a vzhledem k vysoké výměře pozemků v osobním vlastnictví rolníka poukázala i na dobré podmínky pro budoucí rozvoj farmy. Ukazatele rentability ovšem také potvrdili závislost zemědělského systému na dotačních programech Společné zemědělské politiky Evropské unie.

V případě postupného poklesu úrovně dotací a uzavírání programů čerpajících z fondů EU je potřeba vytvářet efektivní koncepci pro podnikání zemědělského subjektu. Základem je zlepšení využívání výrobních faktorů cílením na co největší zisk bez nutnosti omezování se nedostatkem financí v případě, že si lze potřebné chybějící služby pronajmout. Toho lze dosáhnout i větší specializací na určitou zemědělskou výrobu. Základním kamenem dynamiky rozvoje je pak zcela určitě potřeba aktuálních informací, které lze získat používáním moderních informačních systémů, jako je např. internetový portál AGRIS, který v sobě zahrnuje veškeré důležité informace nebo odkazy potřebné pro zemědělskou činnost. Vzhledem k postupnému zvyšování nároků jednotlivých informačních systémů je v poslední řadě nutné také zvyšovat kvalitu informačních a komunikačních technologií, zvláště rychlost internetového připojení jako základního stavebního kamene moderních ICT.

10. Seznam literatury

Seznam použitých zdrojů:

1. Janda, M. a kol.: Jak číst finanční výkazy. Brno: ComputerPress, 2008.
ISBN 978-80-251-1994-5.
2. Růčková P.: Finanční analýza. Praha: GRADA Publishing, 2008.
ISBN 978-80-247-2481-2
3. IT Serve s.r.o., Informační a komunikační technologie, dostupný z:
www.itserve.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=16:technologie-informacni&catid=12:informace&Itemid=9 (Hlavni menu/ICT).
4. INFORUM, Vaněk J.: Využití Internetu jako zdroj konkurenční výhody
<http://www.inforum.cz/archiv/inforum2001/prispevky/vanek.htm>
5. Bláha, Z., Jindřichovská, I.: Jak posoudit finanční zdraví firmy. Praha: Management press, 1994. ISBN 80-85603-62-4.
6. Kavka, M. a kol.: Podnikatelské záměry v zemědělství. Praha: Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR, 1994. ISBN 80-7105-071-7.
7. Kolektiv: Podpora zemědělství v rozšířené Evropě. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2003. ISBN 80-7084-293-8.
8. Fajmon, H. a kol. : Příručka Čeští zemědělci a společná zemědělská politika EU.
Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006.
9. Kavka M., Vaněk J. a kol.: Základy informatiky a programy pro zemědělskou praxi.
Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2002. ISBN 80-7271-122-9.
10. Kočíková, P.: Zemědělství a životní prostředí. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2003. ISBN 80-238-5829-7.
11. Český LPIS - Představujeme Vám Český ELPIS, dostupný z:
<http://www.lpis.cz/index.html>.

11. Přílohy

Příloha č. 1 - Rozvaha v letech 2004 - 2009 ve zkráceném rozsahu

Rozvaha ve zkráceném rozsahu		2009	2008	2007	2006	2005	2004
Aktiva k 31.12. (tis. Kč)							
	AKTIVA CELKEM	3269	3043	2324	2080	1829	1619
A.	POHLEDÁVKY ZA UPSANÝ VLASTNÍ KAPITÁL						
B.	DLOUHODOBÝ MAJETEK	1839	1544	1319	1278	1200	1214
B.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0	0	0	0
B.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	1839	1544	1319	1278	1200	1214
B.III.	Dlouhodobý finanční majetek	0	0	0	0	0	0
C.	OBĚŽNÁ AKTIVA	1259	1281	1004	801	629	404
C.I.	Zásoby	226	279	269	225	215	218
C.II.	Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0	0
C.III.	Krátkodobé pohledávky	447	294	289	185	130	11
C.IV.	Finanční majetek	586	708	446	391	284	175
D.	OSTATNÍ AKTIVA - přechodné účty aktiv	171	218	1	1	0	1
D.I.	Časové rozlišení	171	218	1	1	0	1

PASIVA		2009	2008	2007	2006	2005	2004
	PASIVA CELKEM	3269	3043	2324	2080	1829	1619
A.	VLASTNÍ KAPITÁL	2405	2162	1673	1401	1146	830
A.I.	Základní kapitál	2218	1581	1455	1318	1324	1220
A.II.	Kapitálové fondy	0	0	0	0	0	0
A.III.	Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku	0	0	0	0	0	0
A.IV.	Hospodářský výsledek minulých let	0	0	0	-168	-381	-528
A.V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	187	581	218	251	203	138
B.	CIZÍ ZDROJE	864	881	651	679	683	789
B.I.	Rezervy	0	0	0	0	0	0
B.II.	Dlouhodobé závazky	860	873	646	668	671	778
B.III.	Krátkodobé závazky	4	8	5	11	12	11
B.IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	0	0	0	0	0	0
C.	OSTATNÍ PASIVA - přechodné účty pasiv	0	0	0	0	0	0
C.I.	Časové rozlišení	0	0	0	0	0	0

Příloha č. 2 - Výsledovka v letech 2004 - 2009 ve zkráceném rozsahu

Položka		2 009	2 008	2 007	2 006	2 005	2 004
I.	Tržby za prodej zboží	0	0	0	0	0	0
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	0	0	0	0	0	0
+	OBCHODNÍ MARŽE	0	0	0	0	0	0
II.	Výkony	251	621	288	296	245	252
1.	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	313	611	243	287	247	196
2.	Změna stavu zásob vlastní výroby	-62	10	45	9	-2	56
B.	Výkonová spotřeba	523	405	411	404	237	161
1.	Spotřeba materiálu a energie	361	296	363	365	215	136
2.	Služby	162	109	48	39	22	25
+	PŘIDANÁ HODNOTA	-272	216	-123	-108	8	91
C.	Osobní náklady	0	0	0	0	0	0
D.	Daně a poplatky	24	22	22	25	19	21
E.	Odpisy dl. nehmot. a hmotného majetku	26	26	20	15	15	24
IV.	Ostatní provozní výnosy	572	480	446	450	268	124
H.	Ostatní provozní náklady	2	2	3	4	2	
*	PROVOZNÍ VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	248	646	278	298	240	170
VII.	Výnosy z dl. finančního majetku	0	0	0	0	0	0
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	2	4	2	1	1	0
N.	Nákladové úroky	22	11	0	0	0	0
*	FINANČNÍ VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	-20	-7	2	1	1	0
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost	4	8	7	6	10	9
1.	splatná	4	8	7	6	10	9
2.	odložená	0					
**	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ ZA BĚŽNOU ČINNOST	224	631	273	293	231	161
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti						
*	MIMOŘÁDNÝ VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	0	0	0	0	0	0
***	Výsledek hospodaření za účetní období	224	631	273	293	231	161
	Výsledek hospodaření před zdaněním	228	639	280	299	241	170

Příloha č. 3 - Žádost o změnu v evidenci půdy (Výstup z IS ELPIS)

Ministerstvo zemědělství
Agentura pro zemědělství a venkov
.....

Přijal:.....
Dne:.....
Č.j.:.....

Ohlášení změny v evidenci půdy

Příjmení a jméno: **MACH VLASTISLAV**
IČ: **63804468**
Adresa: **HRADNÍ 393, 27033 JESENICE**
Registrační číslo: **36525**
Jednotný identifikátor pro dotace: **1000080323**

V souladu s ustanovením § 3g zákona č. 252/1997 Sb., v platném znění ohlašuji Ministerstvu zemědělství Agentuře pro zemědělství a venkov

- a) změnu průběhu hranic,
- b) změnu kultury,
- c) změnu režimu ekologického zemědělství;

u níže uvedených půdních bloků, popřípadě dílů půdních bloků a žádám o její provedení v evidenci půdy.

Čtverec	Kód půdního bloku/dílu	Navržená výměra (nepovinný údaj)	Kultura		Režim ekologického zemědělství		Poznámka
			dosavadní	navržená	dosavadní	navržený	

Ke změně průběhu hranic bloku/dílu současně přikládám - nepřikládám*) zákres nových hranic.

*) *nehodící se škrtněte*

V dne

Podpis uživatele (zástupce statutárního orgánu):

Seznam tabulek, grafů, schémat a příloh:

Tabulka č. 1 - Souhrn zemědělské půdy	str. 33
Tabulka č. 2 - Výstup z IS CEDAR	str. 43
Tabulka č. 3 - Ukazatele rentability	str. 46
Tabulka č. 4 - Ukazatele aktivity	str. 47
Tabulka č. 5 - Ukazatele zadluženosti	str. 48
Tabulka č. 6 - Ukazatele likvidity	str. 49
Graf č. 1 - Rozdělení rostlinné výroby	str. 34
Graf č. 2 - Podíl druhů VDJ na celkovém počtu VDJ	str. 35
Schéma č. 1 - Organizace hospodaření	str. 32
Příloha č. 1 - Rozvaha v letech 2004 - 2009	str. 53
Příloha č. 2 - Výsledovka v letech 2004 - 2009	str. 54
Příloha č. 3 - Žádost o změnu v evidenci půdy	str. 55